

วัฒนธรรมไทยโซ่ง : ภาพสะท้อนผ่านเพลงขับสายแปง

Cultural of Tai Song Dam: Reflection in Khubsaipeng Songs

นายพิเชฐ สีตะพงศ์*

lcpst@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมไทยโซ่งซึ่งเป็นการสะท้อนผ่านเพลงขับสายแปง ด้วยมุมมองทางมานุษยวิทยาการดนตรีและมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ศึกษา ความหมาย และหน้าที่ของเพลงขับสายแปง โดยใช้ข้อมูลจากชุมชนไทยโซ่งบ้านสะแกราย ตำบลคอนยาย หอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นข้อมูลหลัก และใช้ข้อมูลอีก 4 ชุมชนไทยโซ่งในจังหวัดนครปฐมเป็นบริบทศึกษาและเทียบเคียง คือ 1) ชุมชนบ้านหัวถนน 2) ชุมชนบ้านเกาะแรด 3) ชุมชนบ้านคอนทอง 4) ชุมชนบ้านไผ่หูช้าง ผลการศึกษาพบว่า เพลงขับสายแปง คือ การขับลำนำอย่างหนึ่งของชาวไทยโซ่ง โดยการเอื้อนเอ่ยเนื้อความ (กลอน) เป็นทำนองไพเราะ ไม่ซับซ้อน เรียบง่าย มีภาษาในการบรรยายถึงภาพชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ อย่างงดงาม เพื่อทักทาย บอกเล่าเรื่องราว หรือโต้ตอบกันระหว่างหญิง-ชาย มีอยู่ในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของไทยโซ่งในงานรื่นเริงทั่วไป เช่น อีนกอน (เล่นลูกช่วง) การเรียกขวัญ การลงขวง (การเกี่ยวสาว – หนุ่ม) เทศกาลประจำปี เป็นต้น ผลการวิจัยทำให้ได้ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในเพลงขับสายแปงหลายประการ อาทิ ประเพณี ความเชื่อ ประวัติศาสตร์ สภาพทางสังคม และโลกทัศน์

คำสำคัญ : เพลงขับสายแปง / ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรม / ลาวโซ่ง / ไทยโซ่ง / ไทยทรงดำ

* นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

This paper aims to study Thai Song culture through Khubsaipeng songs based on ethnomusicological and cultural anthropological frameworks. These songs are explored in terms of meaning and function. The main research site was Sakaeraai community at Don Yaayhom sub-district, Muang district, Nakhonpathom province. Data was also collected from four additional Thai Song communities – Huathanon, Kohraet, Donthong, and Phaihuuchang located in Nakhonpathom province, which were used as contextual and comparative benchmarks. The findings reveal that the main functions for which Khubsaipeng songs are used are as greetings, for telling stories, courting, etc. They possess sweet melodies and their contents is not complicated. Descriptive language is used to depict the Thai Song way of life. Khubsaipeng songs are sung during Thai Song cultural activities and at festivals such as Inkon, calling back the guardian spirits, courting and annual festivals. In brief, Khubsaipeng songs reflect Thai Song cultural values and traditions, their beliefs, history, social situation and world view.

Keywords: Khubsaipeng songs, cultural reflection, Lao Song/Thai Song/ Thai Song Dam